

Høgskolen i Telemark

KONTINUASJONSEKSAMEN

2115 Fantastisk litteratur

31.05.2013

Tid:	5 timer
Målform:	Valgfri
Sidetall:	6 sider (inkludert forside og vedlegg)
Hjelpemiddel:	Ingen
Merknader:	Svar på en av oppgavene/svar på ei av oppgåvene
Vedlegg:	4 sider

Eksamensresultatet blir offentliggjort på StudentWeb

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

Bokmål:

Svar på en av oppgavene:

1. Sammenlikn først C.S.Lewis' *Løven, heksa og klesskapet* og J.R.R.Tolkiens *Hobbiten* med hensyn til fortelleteknikk og bruken av «fantastiske» elementer. Drøft deretter påstanden: «*Løven, heksa og klesskapet* er primært en allegori, mens *Hobbiten* ikke er det».
2. Ursula Le Guin skriver i artikkelen "Why Are Americans Afraid of Dragons":

What are the uses of imagination? The truest answer is « the use of it is to give you pleasure and delight». The next-to-truest is "The use of imagination is to deepen your understanding of your world, and your fellow men, and your own feelings, and your destiny".

Skriv en analyse av Karen Blixens *Aben* med dette som utgangspunkt. Den siste delen er vedlagt. (4 sider)

Nynorsk:

Svar på ei av oppgåvene:

1. Samanlikne fyrst C.S.Lewis' *Løven, heksa og klesskapet* og J.R.R.Tolkiens *Hobbiten* med omsyn til forteljeteknikk og bruken av «fantastiske» element. Drøft deretter påstanden: «*Løven, heksa og klesskapet* er primært ein allegori, medan *Hobbiten* ikkje er det».
2. Ursula Le Guin skriv i artikkelen "Why Are Americans Afraid of Dragons":

What are the uses of imagination? The truest answer is « the use of it is to give you pleasure and delight». The next-to-truest is "The use of imagination is to deepen your understanding of your world, and your fellow men, and your own feelings, and your destiny".

Skriv ein analyse av Karen Blixens *Aben* med dette som utgangspunkt. Den siste delen er vedlagt. (4 sider)

Karen Blixen (1935): "Aber",
X sidste del

Tidligt næste dag sendte priorinden bud efter Boris. Han blev urolig, da han så hende, for hun syntes at være svundet så stærkt ind. Hun fyldte ikke længere hverken sine klæder eller sin lænestol, og han gad nok vidst, hvad slags nattemer der var gået hen over hende i hendes ensomme seng og således havde pint kræfterne ud af hende. „Hvis alt dette,“ tænkte han, „skal blive ved ret længe, vil der ikke være noget igen af hende. Dog, jeg selv ser vel endnu værre ud.“ Men hun lod til at være i glimrende humør og glad over at se ham hos sig, næsten som om hun havde været bange for, at han skulle være løbet sin vej.

Hun bad ham sætte sig. „Jeg har også sendt bud efter Athene,“ sagde hun.

Boris var glad over, at hun ingen spørgsmål gjorde ham. Hans mund var ophovnet og smertede ham, når han talte. Medens han ventede, tænkte han på Vicomte de Valmont, som elskede *de passion, les mines du lendemain*. – Ville det usædvanlige i omstændighederne mon have givet denne morgen nogen særdeles tiltrækning for den tørre og kolde gamle erobrere for hundrede år siden? Eller mon han ikke snarere ville have trukket på skuldrene ad situationens romantiske værdi som ad det rene pjank? Athenes komme gjorde ende på hans betragtninger.

Hun var i den samme store, mørkegrå kappe, som han havde set hende med på Hoppallehus, og så ud til at være ved at tage bort. Ja, hun gjorde i den grad indtryk af at have vendt ryggen til klostret og allerede at være på vej herfra, at han følte sig underligt og smerteligt udelukket derved. Mendens hun langsomt så sig om, blev han dybt grebet af hendes udseende. Hun syntes at være godt på vej til den rendyrkede skelettilstand, hvori han forrige nat havde forestillet sig hende. Hun bar nu virkelig et dødningshoved på sine stærke skuldre, hendes øjne lå, falmende i sig selv, i sorte huler. Hun havde opgivet sin vane at stå på ét ben, som om hun nu for

at holde sig oprejst og i ligevægt havde brug for dem begge to. Ansigt til ansigt med priorinden, hvis træk bestandig var så levende, kunne hun meget godt gøre det ud for en ung martyr foran skranken, lige fra det underjordiske fængsel og fra pinebænken.

Et øjeblik overtænkte Boris, om det ville være bedre for hende, at han sagde hende sandheden og forklarede hende, at han ingen fortræd havde gjort hende, og at der ikke var rimelighed for, at han nogensinde skulle komme til det, kort sagt, at hun var gået som sejrherre ud af deres styrkeprøve. „Men nej,“ sagde han til sig selv, „det ville det ikke.“ På den, der bereder sig på at løfte en centnertung vægt og får en malet karton stukket ud i stedet, går armen af led. I sin dybe beundring for hendes skønne skelet var han vel den sidste til at ønske hende noget sådant. Hun havde bedst af at bære den fulde byrde. Denne vildt jomfruelige skabning, som ikke ville lykkeliggøres, lad hende nu få sin lyst styret. Som en kunstner, der har sin statue i smeltediglen og finder sig udgået for malim, og som nu griber alt, hvad han har af ædelt metal, fra sit bord, fra sin pengekasse, fra sine kvinders smykkесkrin, og slynger dem alle i diglen, – således havde han kastet sit hele væsen, legeme og sjæl, i hendes naturs skæbnesvangre dybder. Nu måtte hun selv se, hvad hun kunne bringe ud af det.

Priorinden så fra den ene af de to unge til den anden og henvendte sig så til pigen.

„Jeg har,“ sagde hun med hård, slæbende stemme, „af Boris fået underretning om, hvad her i nat er gået for sig. Jeg undskylder ham ikke, det er en afskyelig gerning at forføre en uskyldig pige. Men jeg ved, at han blev opægget, og ligeså, at en oprigtig anger mindsker hans brøde. Men du, Athene, med det blod, du er af, og med din opdragelse, hvad har du gjort? Du må dog have kendt din egen natur, du burde aldrig være kommet her.“

„Nej, nådige tante,“ sagde Athene og så den gamle dame stift i øjnene, „det har ikke noget med det at gøre. Jeg kom,

fordi De sagde mig, at det var min pligt. Nu tager jeg bort igen, og hvis De helst er fri for at tænke på mig, kan De bare lade være."

"Ah, nej på ingen måde," sagde priorinden, "således kan du ikke tage herfra. Jeg er forfærdet over, hvad der her er sket under Seven-Klostrets tag. Du kender mig dårligt, hvis du tror, at jeg ikke vil sørge for at få det oprettet. Skulle jeg måske vise mig så troløs i mit venskab mod din fader, som er en adelsmand? Før den skete uret er sonet, kommer du ikke herfra."

Athene så først ud, som ville hun lade dette stå for, hvad det var værd, og slet ikke svare. Så spurgte hun: "Hvordan skal det sones?"

"Vi har årsag til at være taknemmelige," sagde priorinden, "fordi Boris, hvor skyldig han end er, dog har pligtfølelse. Han vil gifte sig med dig, selv nu." Med disse ord sendte hun sin nevø et lille, hårdt og skinnende blik, som virkede på ham, som om hun igen havde rørt ham.

"Jeg vil ikke gifte mig med ham," sagde Athene.

Priorinden var nu ildrød i hovedet. "Hvad vil det sige," spurgte hun med skingrende røst, "at du afslår et ærefuldt tilbud, som har din faders bifald, for i nattens mørke at modtage den vragede elsker?"

"Jeg synes ikke, det gør forskel," sagde Athene, "om noget sker om dagen eller om natten."

"Og hvis du nu får et barn?" råbte priorinden.

"Hvad siger De?" udbrød Athene.

Priorinden undertrykte med vidunderlig åndskraft sit flammende raseri. "Jeg må ynke dig lige så dybt, som jeg dadler dig," sagde hun, "men hvis du får et barn, ulykkelige pige?"

Athenes verden ramlede åbenbart sammen omkring hende til højre og venstre som en stilling under svær ild, dog holdt hun den endnu med bravur. – "Et barn?" sagde hun, "som kommer til at mangle to fortænder? – Hvad er det, De vil bilde mig ind? Jeg har ikke været i kapellet på Hopballe-

hus, og vor gode pastor har ikke læst et ord over hverken ham eller mig. Nej, tante, kør nu småt."

Den gamle dame betragtede hende med et forskende blik. "Athene," sagde hun endelig, og det var første gang under denne samtale, at hun viste pigen tegn på mildhed. "Der er intet, jeg nødigere vil, end berøve dig, hvad du endnu kan have i behold af uskyld. Men der er sandsynlighed for, at du får et barn."

"Så", sagde Athene, idet hun fra den jord, der skælvede og brød sammen, gjorde et fremstød imod selve de himmelske riger, "kan min fader lære det astronomi."

Boris støttede albuen på bordet og ansigtet i hånden. Om det så skulle have kostet ham hans liv, kunne han ikke have holdt sig fra at le. Halvdød og stivnet var pigen endnu ikke slået af marken. Meget af hendes bleghed og forstenede holdning kunne vel skyldes vinen fra den foregående aften og anstrengelserne siden, og Gud måtte vide, om priorinden og han selv nogensinde fik bugt med hende. Hun havde den magnetiske, den malstrømegenskab, der lod alt, hvad der kom inden for hendes bevidsthedskreds, suges ind i hendes egen tilværelse og blive ét med hende selv. Det er en egen-skab, tænkte han, som efter al sandsynlighed har været karakteristisk for martyrerne, og som i sin tid meget vel kan have drevet storinkvisitoren, ja, kejser Nero selv, til vanvid. Pinebænken, bålet og løverne på arenaen tog de i deres besiddelse og meddelte dem derved en stor, harmonisk skønhed, men kejseren lod de blive udenfor. Hvor meget han så anstrengte sig for at gøre sig til herre over dem, de havde slet intet forhold til ham. Ja, han holdt over for dem simpelthen op at eksistere. De var som løvens hule, hvor alle spor fører ind, men ingen ud, eller som floden, der drukner blod og snavs i sit eget væsen og strømmer videre. Nu, netop som den gamle kvinde og den unge mand havde troet hende håbløst omringet, stod denne pige parat til at ride bort fra Seven-Klostret ligervis som Samson, da han stod op om midnat og tog fat på dørene af stadens port og på begge stolperne, og

løftede dem op med bommen og lagde dem på sine skuldre og bar dem op på bjergets top, som er lige for Hebron. Men hvis hun nu virkelig skulle få øje på ham, tænkte han, mon da kæmpens datter ville bære ham på bagen af sin hånd til Hopballehus og der sætte ham til at strigle og vande hendes enhjørninger? Igen randt et par linjer af Aeschylus ham i tankerne, og det måtte vel være vinen i aftes og den hele spændte situation, som var skyld i, at han således sammenblandede klassikerne med den hellige skrift og sin hjemstavnns folkesagn, thi noget sådant plejede han ikke at gøre sig skyldig i:

O Pallas, frelserinde for mit hus og mig!

Jeg havde ingen hjemstavn mere, nu har du ført mig hjem igen, og siges skal af Hellas' folk:

Se, den forviste er argiv igen og fik sit fædreland tilbage ved Athenes hjælp.

„Og hvad så med dit hus' ære?“ spurgte priorinden med tilintetgørende ro. „Tror du, Athene, at nogen datter af Hopballehus før dig har født en bastard til verden?“

Ved disse ord blev Athene blodrød over hele ansigtet, det flammede mørkere end hendes flammende hår. Hun tog et skridt frem imod den gamle dame. „Vil mit barn blive det?“ udbrød hun dæmpet, dog med en dyb underklang af løvindsens brøl, fra top til tå den krænkede datter af en mægtig race. „Vil mit barn være en bastard?“

„Du ved da heller ingen ting, Athene,“ sagde den gamle dame. „Hvis Boris ikke gifter sig med dig, hvad kan da dit barn blive andet end bastard?“ Hvor modig end priorinden var, skønnede hun velsagtens, at pigen, hvis hun ville, kunne knuse hende med de bare hænder. Hun sendte et rapt sideblik til Boris, der forholdt sig ganske stille og ikke følte sig kaldet til indblanding i kvindernes diskussion om hans barn.

Athene rørte sig ikke af stedet. Hun stod et par sekunder fuldkommen ubevægelig. „Nu,“ sagde hun endelig, „tager

jeg hjem til Hopballehus og taler med min fader. Jeg vil spørge ham til råds om alle disse sager.“

„Nej,“ sagde priorinden på ny, „det ville ikke være ret. Hvis du fortæller din fader, hvad du har gjort, knuser du hans hjerte. Det kan jeg umuligt tillade. Og hvis du går herfra nu, hvem kan da vide, om Boris er villig til at ægte dig, når I ses igen? Nej, Athene, du må gifte dig med Boris, og du må aldrig sige noget til din fader om, hvad her er sket. De to ting skal du love mig. Så kan du gå.“

„Godt,“ sagde Athene, „jeg skal aldrig sige noget til papa. Og hvad Boris angår, så lover jeg Dem at gifte mig med ham. Men, min nådige tante, når vi er blevet gift, så vil jeg slå ham ihjel, så snart som jeg på nogen måde kan. Jeg var ikke langt fra det i nat, det kan han fortælle Dem, hvis han vil. Disse tre ting lover jeg Dem. Og så vil jeg gå.“

Efter Athenes ord blev der en meget lang pause. Uden yderligere samtale havde de tre mennesker i stuen i deres egne tanker nok at beskæftige sig med.

I denne stilhed hørtes en hård og skarp lyd. Der blev banket på vinduesruderne. Boris erindrede nu, at han under samtalen før havde hørt denne lyd uden at give agt derpå. Nu blev der banket tre-fire gange i træk. Det gik først rigtig op for ham, da han så, hvilket forfærdeligt indtryk denne lyd gjorde på hans tante. Hun havde ligesom han selv overhørt den i diskussionens hede. Nu tiltrak den sig hendes opmærksomhed, og den slog hende i samme øjeblik med en dødelig rædsel. Hun skævede til vinduet og blev ligbleg. Hun fik trækninger i arme og ben. Hendes øjne løb op og ned ad væggene og dørene som en rotte, der ser sig indespærret og leder efter et smuthul. Boris vendte sig imod vinduet for at finde ud af, hvad det var, der således forfærdede hende, det havde han ikke troet nogen ting i verden i stand til. På den udhugne vindueskarm udenfor sad aben og krøb sammen med ansigtet mod ruden.

Han rejste sig for at lukke den ind. „Nej, nej,“ hvinede den gamle dame i krampagtig rædsel. Det bankede igen, aben

havde øjensynlig noget i hånden, som den brugte til at slå på ruden med. Priorinden kom op fra stolen, hun vaklede, idet hun rejste sig, men syntes, så snart hun var på benene, rask nok, rede til flugt. Men i næste nu faldt rudeglasset klirrende til gulvet, og aben hoppede ind.

I samme sekund, uden at se sig om, som gjaldt det at undfly flammerne af en fremvæltende ildebrand, havde priorinden med begge hænder samlet sine skrøtter op foran sig og løb, kastede sig mod døren. Da hun fandt den lukket, gav hun sig ikke tid til at åbne den. Med den mest overraskende, mest forunderlige lethed og hurtighed svang hun sig til vejrs langs dørkarmen og sad nu sammenkrøben på den udskårne karnis, hvorfra hun, skælvende i et frygteligt raseri, skar tænder ad dem nede på gulvet. Men aben var efter hende. Lige så rapt som hun klatrede den op ad dørkarmen og strakte allerede hånden ud for at gribe fat i hende, da hun snuldt lod sig glide ned på den modsatte side. Stadig med kjolen løftet i begge hænder og dybt foroverbøjet, som om hun ville til at kaste sig ned på alle fire, flygtede hun vildt, ligesom blændet af frygt, hen langs væggen. Men stadig fór aben efter hende, og den var hurtigere end hun. Den sprang op på hende, fik fat i hendes kniplingskappe og rev hende den af hovedet. Det ansigt, hun vendte imod de to unge, var allerede forvandlet, indskrumpet og rynket og af en underlig mørkebrun kulør. Der opstod en kortvarig, vild kamp. Boris var på springet til at kaste sig ind i den for at redde sin tante, men allerede i næste sekund, midt i den røde dagligstue, under øjnene af den gamle, pudrede general og hans frue, ved højlys dag og for deres øjne, indtrådte et hamskifte, en stor metamorfose.

Den gamle dame, hvem de nylig havde talt med, blev spjættende og forpustet tvunget i gulvet, knust og forvandle. Hvor hun havde ligget, sad nu en abe og krøb pibende sammen, grundigt slået ud og mestret, medens den ledte efter en krog at krybe ind i. Og hvor aben havde hoppet omkring, der rejste sig, lidt forpustet af sine anstrengelser og med høj farve i kinderne, den virkelige priorinde for Seven-Kloster.

Aben krøb så langt som muligt bort fra vinduerne. Der i skyggen blev den en tid lang ved med sine trækninger og klynkelyde. Så rystede den al sin modgang af sig, satte med et let og yndefuldt spring op på en piedestal, som bar en marmorbuste af filosofen Immanuel Kant, og iagttog herfra med glitrende øjne de tre mennesker i stuen.

Priorinden tog sit lille lommetørklæde frem og holdt det op for øjnene. Straks kunne hun ingen ord finde, men hendes holdning var præget af samme værdige og venlige ro, som de to unge hos hende. mindedes lige fra deres barndom.

De to havde fulgt begivenhedernes gang alt for lamslæde af forundring til at sige et ord, røre sig eller blot se på hinanden. Nu, da den rædsomme tornado, som havde behersket alt, var trukket bort, og den vanlige fred sænkede sig i stuen, vågnede de op og så, at de stod tæt ved hinanden. De vendte sig og stod ansigt til ansigt.

Athenes lyse stråleøjne med de mørke ringe tog denne gang ikke ligefrem Boris i besiddelse. Hun var sig ham bevist som en selvstændig skabning uden for hende selv, hun erkendte ham som et menneske, og dette greb ham på den besynderligste måde, som om også han erkendte sig som menneske for første gang i sit liv. Selv erindringen om deres kamp om natten stod at se i hendes højeblanke blik, og hun så klart, hun vidste også, hvem der havde sendt ham, og havde ikke høje tanker om hans eget mod. Men hun fastslog i dette ene blik en ubrydelig befaling, så at sige en lov. Mellem, på den ene side, hende og ham, der sammen havde været til stede ved de sidste minutters tildragelser, og på den anden side hele den øvrige verden, som ikke havde været der, var der fra nu af trukket et uoverstigeligt skel.

Priorinden tog tørklædet fra øjnene og slog sig med et blødt sving, der ligesom fejede alt til side, ned i sin store lænestol.

„Discite justitiam, et non temerere dicite,“ sagde hun.

„Lær retfærdigheden, og holdt guderne.“